

VIII MENADŽMENT SPORTSKIH DOGAĐAJA

8.1. Pojam i vrste sportskih događaja

Sportski događaji predstavljaju organizovane manifestacije u oblasti sporta.

Sportski događaj je sredstvo za afirmaciju univerzalnih sportskih vrednosti, zdravog životnog stila, sporta jedne države, sporta određenog geografskog područja, afirmaciju pojedinačne sportske grane, a kada je reč o profesionalnom sportu, sve više i sredstvo za ostvarivanje profita. Organizacija sportskih događaja obuhvata široku lepezu manifestacija u oblasti sporta, od onih najjednostavnijih i najmanje zahtevnih (lokalni turniri, takmičenja sportista rekreativaca, pojedinačne utakmice u najnižim rangovima takmičenja, sportsko-promotivni eventi), preko amaterskih turnira, liga i drugih manifestacija u oblasti takmičarskog sporta, profesionalnih takmičenja sa velikim auditorijumom koja zahtevaju visok nivo organizacije, pa sve do Olimpijskih igara, svetskih prvenstava i ostalih visokokomercijalnih vrhunskih sportskih događaja.

Prema značaju i nivou, odnosno rangu manifestacije, sportski događaji se mogu podeliti na četiri osnovne vrste.

Vrste sportskih događaja:

- Međunarodni
- Nacionalni
- Regionalni
- Lokalni

Međunarodni sportski događaji su manifestacije u oblasti sporta od posebnog značaja i organizuju se u koordinaciji sa nadležnim međunarodnim sportskim federacijama, nacionalnim savezima, a uz podršku države, regije ili jedinica lokalne samouprave. Ovi događaji imaju izuzetan društveni i državni značaj i često su sredstvo za promociju sporta i sportskih vrednosti, ali i organizatora, kao i učesnika takvih manifestacija. S obzirom na značaj i medijsku pažnju, oni svakako pobuđuju i najveći interes međunarodne sportske javnosti. U najlukrativnijim i najpopularnijim sportovima često su i visoko komercijalni. Nacionalni sportski događaji promovišu sport na nivou jedne države i pretpostavka su za učešće klubova, reprezentacija i pojedinaca na međunarodnim takmičenjima. Regionalni i lokalni sportski događaji su najmasovnije manifestacije koje se svakodnevno odvijaju i koje predstavljaju najširu bazu za opšti razvoj sporta na nivou svake države.

8.2. Karakteristike sportskih događaja

Svaki sportski događaj određuju sledeće karakteristike:

- Vremenski je determinisan (početak, kraj, trajanje, precizna satnica...)
- Promotivna snaga
- Zahteva velike organizacione i menadžerske sposobnosti
- Zahteva dobro opremljene i funkcionalne sportske objekte

Vreme je jedna od osnovnih karakteristika sportskih događaja. Svaki sportski događaj ima precizno definisan početak, trajanje, vreme održavanja svakog pojedinačnog događaja, kao i završetak kompletne manifestacije. Vreme održavanja i satnice sportskih takmičenja su jasno definisane i određene mnogo pre same realizacije manifestacije, što je od velikog značaja za učesnike u smislu kvalitetne pripreme za sportski nastup. Veoma su retke situacije kada dolazi do izmena ili odlaganja unapred određenih termina i obično su posledica nepredvidivih situacija ili više sile.

Sportski događaji, po pravilu, imaju izuzetnu promotivnu snagu. Osim promocije samog sporta i uspeha i afirmacije učesnika, sportski događaji imaju veliki potencijal za povezivanje sporta i privrede u smislu reklamiranja proizvoda i usluga privrednih subjekata preko sportskih priredbi. Sport, generalno, ima najveću promotivnu snagu u marketinškom smislu, ali je često sportski uspeh i prilika da se promovišu i gradovi, regioni i čitave države na najbolji način. Na dalekim kontinentima našu državu mnogi prepoznaju preko uspeha naših sportista, pre nego na neki drugi način. Promotivna uloga sporta je širom sveta gotovo nemerljiva.

Uspešna organizacija sportskog događaja, bez obzira na nivo i značaj, zahteva velike menadžerske sposobnosti samih organizatora. Danas postoje posebne agencije i specijalizovani timovi stručnjaka za organizovanje najzahtevnijih sportskih manifestacija. Menadžer sportskih događaja je u savremenom svetu sporta veoma prestižno i unosno zanimanje.

Na kraju, možda i najvažniji preduslov za organizovanje sportskih događaja je adekvatna sportska infrastruktura. Postoje sportske manifestacije koje se mogu organizovati u prirodnim uslovima i na terenima i objektima koji ne moraju bezuslovno ispunjavati visoke standarde, ali je mnogo sportskih takmičenja koja nije moguće realizovati bez dobro opremljenih i funkcionalnih sportskih objekata. Kada je reč o velikim sportskim takmičenjima i manifestacijama najvišeg ranga, međunarodne sportske federacije propisuju sve strožije standarde koje sportski objekti moraju da ispune, a u cilju većeg kvaliteta takmičenja i komfora učesnika i publike.

8.3. Planiranje, priprema i organizacija sportskih događaja

Uspešna realizacija sportskih događaja zahteva dobro planiranje i organizovanje. Međutim, pre svega, potrebno je doneti odluku o eventualnoj organizaciji konkretne sportske manifestacije. Potencijalni organizator bi trebalo da utvrdi ciljeve i motive koji će dati odgovor na pitanje koji su benefiti i koristi od same manifestacije. Studija izvodljivosti ima za cilj da potvrdi opravdanost ideje da se organizuje sportski događaj, kao i načine pribavljanja sredstava i angažovanja neophodnih resursa za samu realizaciju. Na kraju, najvažniji preduslov za organizaciju sportskog događaja je dobijanje dozvole od referentne sportske institucije (opštinski, gradski, regionalni, nacionalni savezi, međunarodne sportske federacije, olimpijski komiteti, resorno ministarstvo...).

Dakle, analiza opravdanosti ideje za organizovanje konkretnog sportskog događaja prethodi formalnom postupku podnošenja zahteva ili kandidature za dobijanje organizacije sportskog takmičenja.

Koraci pre podnošenja kandidature:

1. Ciljevi
2. Studija izvodljivosti
3. Uslovi za aplikaciju

Nakon pozitivne odluke referentne sportske asocijacije o dobijanju organizacije, dolazi do formiranja Organizacionog odbora manifestacije. Organizacioni odbor obično čine predstavnici svih institucija koji su uključeni u organizaciju sportskog događaja, bilo direktno, bilo kao podrška manifestaciji (predstavnici klubova, saveza, lokalne samouprave, državnih organa, ministarstava, sponzora, medija...). Izvršni odbor se formira od ljudi koji aktivno i svakodnevno učestvuju u realizaciji svih potrebnih aktivnosti za organizovanje događaja na kvalitetan način. Za razliku od Organizacionog odbora koji se sastaje nekoliko puta i to uglavnom pre same manifestacije, Izvršni odbor je praktično u stalnom zasjedanju. Odmah po formiranju organa manifestacije pristupa se izradi planova: strateških i operativnih. Predsednik Izvršnog odbora (organizacionog komiteta) ili izvršni direktor manifestacije je najodgovornija osoba za celokupnu organizaciju događaja i sprovođenje svih planiranih aktivnosti. Finansijski plan događaja se kreira odmah pošto se utvrdi budžet manifestacije, kao i izvori finansiranja. Finansijski plan obuhvata plan prihoda i plan rashoda, odnosno troškova neophodnih za pripremu i realizaciju manifestacije. Zatim se pristupa formiranju organizacione strukture sportskog događaja, sa jasnom i preciznom podelom zadataka, obaveza i dužnosti po službama i sektorima. Za efikasno odvijanje svih planiranih aktivnosti, neophodne su dobra komunikacija, koordinacija, kao i rukovodeće veštine menadžera sportskog događaja.

Koraci po dobijanju organizacije događaja:

1. Formiranje Organizacionog i Izvršnog odbora manifestacije
2. Izrada planova
3. Budžetiranje (finansijski plan događaja)
4. Organizaciona šema
5. Podela zadataka, obaveza i dužnosti
6. Komunikacija i koordinacija aktivnosti

8.4. Budžetiranje sportskog događaja

Budžetiranje sportskog događaja je jedan od najkritičnijih i najosetljivijih postupaka pri organizaciji svake sportske manifestacije. Bez finansijskih sredstava potrebnih za realizaciju planiranih aktivnosti, nemoguće je organizovati sam događaj. Finansije su neophodan uslov za realizaciju događaja. Stoga je od izuzetne važnosti dobro i realno definisanje budžeta manifestacije. Mora se odlično poznavati priroda konkretne manifestacije u smislu predviđanja svih neophodnih troškova. Finansijski plan mora biti precizan i najvažnije - realan. Ukoliko plan prihoda nije izvestan i realan, organizator će doći u situaciju da ne može da odgovori svim zahtevima organizacije događaja i da dođe u velike neprilike. Uslov za dobru organizaciju je obezbeđivanje izvora finansiranja manifestacije (sponzori, država, grad, opština, savezi, međunarodne federacije...). Uloga Organizacionog odbora je upravo ključna

u ovom segmentu organizacije. Organizacioni odbor ima prevashodnu funkciju da obezbedi budžet za realizaciju sportskog događaja i može da imenuje menadžera ili tim koji će upravljati budžetom sportskog događaja i biti odgovoran za racionalno trošenje sredstava.

Dobro budžetiranje sportskog događaja podrazumeva sledeće aktivnosti:

- Izrada finansijskog plana (plan prihoda i rashoda)
- Obezbeđenje izvora finansiranja sportskog događaja
- Definisanje strukture finansiranja sportskog događaja
- Upravljanje budžetom sportskog događaja

Budžetiranje je neophodan uslov za organizaciju sportskih događaja, ali kritičan faktor uspeha realizacije sportskih manifestacija su, svakako, ljudi.

8.5. Rukovođenje i kontrola sportskim događajem

Uspešna organizacija sportskog događaja, dakle, u najvećoj meri zavisi od ljudi koji su uključeni u realizaciju svih planiranih aktivnosti. Organizaciona šema manifestacije definiše strukturu organizacije svih službi i sektora, kao i nadležnosti i kompetencija u sferi upravljanja i odlučivanja. Dobra komunikacija između svih nivoa organizacije i koordinacija aktivnosti su primarni zadatak rukovodilaca projekta organizacije sportskog događaja.

Takozvani stafing (staff – personal, ljudstvo) sportskog događaja čine:

- Menadžer sportskog događaja (Izvršni direktor)
- Timovi
- Tehničke službe
- Volonteri

Menadžer sportskog događaja je lice najodgovornije za svakodnevnu realizaciju planiranih aktivnosti organizacije sportskog događaja. On mora da ima stručna znanja, sposobnosti i veštine, ali i iskustvo u vođenju timova, službi i celokupnog ljudstva u cilju efikasne organizacije sportskih manifestacija. Njega moraju da krase sve osobine koje su karakteristične za svakog uspešnog savremenog menadžera ili rukovodioca. To se sve odnosi i na vođe timova koji su direktno odgovorni izvršnom direktoru ili koordinatorskom celokupne manifestacije. Tehničke službe kao podrška radu timova i celokupnoj organizaciji moraju biti sačinjene od iskusnih i osposobljenih operativaca i službenika koji će pravovremeno dostavljati sve podatke i informacije neophodne za efikasno funkcionisanje svih segmenata organizacije. Na kraju, veoma važan element svake ozbiljnije organizacije sportskih događaja su volonteri. Volonteri su ljudi (uglavnom mladi, studenti, sportisti...) koji obavljaju poverene poslove sa ljubavlju i iz entuzijazma bez ikakve novčane naknade. Iskustvo u organizaciji i pripadanje pobjedničkom timu su primarni motiv mladih ljudi koji svoje buduće karijere projektuju u oblasti sporta. Iz ovog segmenta organizacije sistem sporta jednog društva crpi sve i kvalitetne kadrove koji se na taj način pripremaju i „kvalifikuju“ za buduće poslove i funkcije.

Kontrola sportskog događaja odnosi se na sve faze i etape u realizaciji počev od planiranja i pripreme, organizacije, izvršenja poslova i zadataka, kontrole troškova do samog završetka manifestacije. Kontrola u celokupnoj organizaciji sportskog događaja ima za cilj da izazove pravovremenu reakciju menadžmenta na svaki uočeni nedostatak ili eventualno odstupanje od planiranog.

8.6. Zatvaranje sportskih događaja

Svaki sportski događaj je, kao što smo konstatovali, vremenski determinisan. Ima određen početak, trajanje, precizno definisane termine i sam završetak događaja.

Završetak sportskog događaja najčešće predstavlja njegov vrhunac i podrazumeva posebnu ceremoniju zatvaranja manifestacije, ali i trenutak za najavu nove. Ceremonija zatvaranja je prilika da se učesnici sportskog događaja opuste, zbliže i da se na poseban način naglasi integrativna i društveno značajna uloga sporta. Sam čin zatvaranja manifestacije je, takođe, i prilika organizatorima da se zahvale svim sponzorima, institucijama i angažovanim licima i na neki način uvaže i nagrade napore svih zaslužnih za uspeh sportskog događaja. Ukoliko je sportska manifestacija već ustanovljena i redovno se održava, na samom zatvaranju se promoviše novi domaćin, odnosno organizator, činom preuzimanja zastave (najčešće) ili na neki drugi uobičajen ili ustanovljen način. U sportu je svaki završetak sportskog nadmetanja ujedno i početak novog.

VIII MENADŽMENT SPORTSKIH DOGAĐAJA

Pitanja za proveru znanja

1. Definiši sportske događaje.
2. Koje vrste sportskih događaja poznaješ?
3. Šta karakteriše svaki sportski događaj?
4. Zašto kažu da sportski događaji imaju veliku promotivnu snagu?
5. Kako se donosi odluka o organizaciji sportskog događaja?
6. Koji se koraci preduzimaju po dobijenoj organizaciji sportskog događaja?
7. Koja je razlika između Organizacionog i Izvršnog odbora sportske manifestacije?
8. Zašto je važno dobro budžetiranje sportskog događaja?
9. Šta podrazumevamo pod budžetiranjem sportskog događaja?
10. Šta je primarni zadatak rukovodioca sportskog događaja?
11. Ko sve čini stafing sportskog događaja?
12. Koja je uloga Menadžera sportskog događaja?
13. Koje veštine krase menadžere sportskih događaja i vođe timova?
14. Zašto su važni volonteri u sportu?
15. Šta je cilj kontrole sportskog događaja?
16. Zašto je važna ceremonija zatvaranja sportskog događaja?